

УДК 378.147.001;796.011.3-796.8
DOI 10.32840/1992-5786.2019.63-2.20

Б. А. Максимчук

доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри фізичного виховання
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

О. А. Гаркавий

старший викладач кафедри фізичної підготовки та спорту
Національної академії Національної гвардії України (м. Харків)

В. В. Оленченко

викладач кафедри фізичної підготовки та спорту
Національної академії Національної гвардії України (м. Харків)

О. О. Хацяук

практичний психолог
Комунального закладу «ДНЗ № 18» комбінованого типу
Харківської міської ради

УДОСКОНАЛЕННЯ ВІЙСЬКОВО-ПРИКЛАДНИХ НАВИЧОК РУКОПАШНОГО БОЮ КУРСАНТІВ-ПРАВООХОРОНЦІВ МВС УКРАЇНИ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті порушено проблему пошуку нових педагогічних технологій спрямованих на вдосконалення військово-прикладних навичок службово-прикладного рукопашного бою курсантів НАНГУ під час проходження дисципліни «ФВ та МФП» (розділ 4. «Рукопашний бій»). Педагогічний експеримент проводився на навчально-матеріальних базах: НАНГУ (м. Харків), ХНУВС, ХОО ФСТ «Динамо» України та центрах бойової підготовки військових частин НГУ в період з 15 серпня 2017 р. по 24 січня 2019 р., у якому взяли участь курсанти факультету логістики та курсанти гуманітарного факультету ($n = 68$, вік досліджуваних 20–25 років, НАНГУ). Досліджуваних курсантів було розподілено на експериментальну групу Ег ($n = 30$) та контрольну групу Кг ($n = 38$). На початку педагогічного експерименту досліджувані дані груп за рівнем розвитку військово-прикладних навичок рукопашного бою достовірно не відрізнялися ($P > 0,05$).

Під час педагогічного експерименту були використані наступні методи дослідження: аналіз спеціальної науково-методичної літератури, документів та архівних матеріалів; педагогічне спостереження; інструментальні методи дослідження; контрольний метод; експертна оцінка; методи математичної статистики.

Отримані наприкінці педагогічного експерименту результати свідчать про те, що розроблена нами педагогічна технологія, яка передбачає використання сучасного наукового інструментарію (ВКС "Katsumoto") з акцентованим впливом технічного арсеналу бойового самбо, а також спеціалізована науково-методична література (навчально-методичні фільми) з єдиноборств, дозволяє розвинути та вдосконалити військово-прикладні навички застосування заходів фізичного впливу (прийоми рукопашного бою) курсантами Ег.

Відповідно до результатів, отриманих під час педагогічного експерименту, встановлено, що показники технічної підготовленості з рукопашного бою у досліджуваних групах суттєво підвищилися у порівнянні із вихідними даними і ці відмінності в основному достовірні (Ег, $P < 0,05$). Крім цього, наприкінці дослідження в Ег встановлено вищий рівень загальної фізичної підготовленості курсантів-випускників (загальна оцінка експериментальної групи «добре», успішність 100%, якість 97,3%, середній бал 4,4), на відміну від представників Кг (загальна оцінка за контрольну групу «добре», успішність 100%, якість 85,2%, середній бал 4,2).

***Ключові слова:** рукопашний бій, заходи фізичного впливу, військовослужбовці, правоохоронці, педагогічні технології, науковий інструментарій, військово-прикладні навички.*

Постановка проблеми. Нестабільна політична та економічна ситуація в Україні негативно впливає на суспільство. Суспільні негаразди в державі провакують громадян до протиправних дій, що у

свою чергу змушує правоохоронців МВС України застосовувати до правопорушників (злочинців) комплекс превентивних заходів, які знаходяться в правовому полі та передбачені функціональними

обов'язками, відпрацьованими у відповідності до законів України [1, 2].

У свою чергу, питанням вирішення проблем реалізації комплексу заходів, спрямованих на створення умов ефективної протидії злочинності в Україні, продовжують залишатися гострими та актуальними. Про це свідчать численні випадки нападів на працівників МВС України, військовослужбовців Національної гвардії України (НГУ), які нерідко здійснюються із застосуванням холодної та вогнепальної зброї (вибухових пристроїв), що у свою чергу призводить до важких травм, поранень та навіть загибелі вище перелічених представників закону. Крім цього, під час виконання завдань, покладених на правоохоронців МВС України, нерідко доводиться застосовувати заходи фізичного впливу, які в першу чергу захищають громадян від агресивно налаштованих осіб, а також дозволяють забезпечити у небезпечній ситуації власний захист.

Слід зазначити, що під час виконання службово-бойових завдань, покладених на військовослужбовців НГУ та працівників МВС України (військовослужбовців СБУ, ЗСУ), в умовах проведення операції об'єднаних сил (ООС) на сході України та в інших регіонах держави нерідко застосовуються тактичні прийоми захоплення (знищення) противника, що у свою чергу вимагає від правоохоронців високої бойової виучки та надійного техніко-технічного арсеналу по застосуванню спеціальних прийомів рукопашного бою (РБ).

На даний момент підготовка правоохоронців МВС України до ведення рукопашної сутички з правопорушником (злочинцем) має актуальне значення для підвищення бойової готовності військових частин НГУ (як структурного підрозділу МВС України). Слід зазначити, що увага до службово-прикладного рукопашного бою структурних підрозділів МВС України викликана тим, що керівництво цими підрозділами розглядає навчання техніці та тактиці застосування прийомів РБ не лише як ефективний засіб спеціальної фізичної підготовки, але і як незамінний засіб психологічного загартування правоохоронців, виховання у них впевненості в собі, вмотивованої агресивності, сміливості і стійкості до дій у бойовій ситуації.

Вищевикладене вимагає від навчальних закладів освіти МВС України приділення особливої уваги напряму вдосконалення професійної підготовленості правоохоронців, складовою якої являється фізична підготовленість, яка у свою чергу є базою для розвитку та вдосконалення техніки (тактики) службово-прикладного рукопашного бою.

Важлива організація різнопланової та ефективної підготовки курсантів – майбутніх офіцерів МВС України НГУ, які в подальшому відповідно до своїх посадових обов'язків будуть у системі професійної підготовки навчати свій підлеглий особовий склад вірному застосуванню заходів фізичного впливу від-

повідно до специфіки покладених на правоохоронців службово-бойових завдань.

Наразі майбутні офіцерські кадри для НГУ готує Національна академія Національної гвардії України (НАНГУ, м. Харків). У свою чергу кафедра фізичної підготовки та спорту НАНГУ забезпечує фізичний та методичний розвиток курсантів-правоохоронців до службово-бойової діяльності у військах. Вивчення дисциплін, закріплених за кафедрою слухачами та курсантами НАНГУ, здійснюється у суворій відповідності до «Інструкції з організації фізичної підготовки в Національній гвардії України» (надалі – «Інструкції») [3].

На сучасному етапі реформування системи МВС України застарілість методичного аспекту застосування заходів фізичного впливу у вищих навчальних закладах освіти МВС України, які готують майбутніх офіцерів, вимагає змін існуючої методики підготовки особового складу, а пошук сучасних педагогічних технологій (моделей) підготовки правоохоронців із урахуванням вище викладеного, є пріоритетним напрямом наукових досліджень.

Дослідження виконано відповідно до Зведеного плану НДР і ДКР (РК) Українського інституту науково-технічної і економічної інформації (шифр «Модель-РБ», номер держреєстрації 0108U007536).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведений аналіз науково-методичної літератури у напрямі вдосконалення методів та способів застосування заходів фізичного впливу представниками силових структур України, анкетування провідних фахівців єдиноборств, результати попередніх науково-дослідних робіт [4] такої спрямованості, власний бойовий та педагогічний досвід підтверджують необхідність постійного вдосконалення техніки та тактики застосування прийомів рукопашного бою правоохоронцями МВС України.

Під час моніторингу науково-методичної літератури нашу увагу привернули роботи О.А. Моргунова [5], С.А. Антоненка [6], О.А. Ярещенка [7]. У їхніх наукових роботах викладені основи методики розвитку та вдосконалення прийомів рукопашного бою та базові положення застосування заходів фізичного впливу правоохоронцями МВС України. Однак слід зауважити, що у цих роботах недостатньо приділяється уваги розвитку основних фізичних якостей на етапі початкової підготовки.

Питанням удосконалення спеціальної фізичної підготовки (фізичної підготовки), базовій техніці застосування прийомів рукопашного бою працівниками МВС України присвячені наукові роботи Ю.В. Вареньги [8], Д.О. Каратаєвої [9], І.П. Закорка [10], О.А. Соколова, М.Г. Калюжного [11]. У роботах зафіксовано високий методичний рівень викладання навчального матеріалу, що дозволяє викладачам – початківцям (курсантам та слухачам) якісно готуватися до практичних занять із фізичної підготовки (спеціальної фізичної підготовки).

Цікавими та унікальними є навчальні посібники авторських колективів: О.В. Хацаюка, О.А. Гаркавого, К.В. Ананченка, О.А. Ярещенка, В.О. Артем'єва, В.В. Сергієнка. Навчальні посібники деталізують зміст проходження навчальних дисциплін «ФВ та МФП», які забезпечують розвиток у правоохоронців МВС України необхідний рівень фізичної підготовленості до виконання завдань за призначенням. Не дивлячись на повноту викладеного матеріалу, у вищевказаних навчальних посібниках недостатньо приділяється уваги спортивним та рухливим іграм, які в свою чергу є відмінним засобом розвитку спритності, сприяють зняттю емоційної напруги, а також згуртовують курсантів-правоохоронців.

Із метою ефективної розробки нової педагогічної технології, спрямованої на вдосконалення військово-прикладних навичок рукопашного бою курсантами-правоохоронцями були проаналізовані наукові праці відомих теоретиків галузі єдиноборств таких А.В. Гаськова [14], Т.Р. Касьянова та С.А. Іванов-Катанського [15], І.І. Аліханова [16]. Наукові роботи розкривають основні складові методики організації навчання у різних видах єдиноборств. Відповідно до догматичних істин було розроблено поетапний план удосконалення індивідуального технічного рівня з рукопашної підготовки курсантів експериментальної групи.

Питання застосування сучасних технічних засобів навчання під час навчально-тренувальних занять з єдиноборств для застосування в системі професійної освіти курсантів-правоохоронців викладено в роботах А.М. Лапутіна [17], В.В. Лялька [18]. Відповідно до методичних та практичних рекомендацій у науково-методичних джерелах на всіх етапах педагогічного експерименту ефективно використовували сучасний науковий інструментарій, що у свою чергу позитивно вплинуло на технічну підготовленість представників експериментальної групи з рукопашного бою.

Під час аналізу архівних науково-методичних матеріалів, увагу привернули роботи «класиків» галузі єдиноборств: Г.П. Пархомовича [19], Д.Л. Рудмана [20], А.А. Харлампієва [21]. У виданнях в легкій та доступній формі розкриті основні складові опанування технікою обраного виду єдиноборств, які прийняті на озброєння системи МВС України і складають основний базовий технічний арсенал службово-прикладного рукопашного бою.

Не дивлячись на значну кількість робіт цього напрямку досліджень, питанням розробки сучасної педагогічної технології, спрямованої на вдосконалення військово-прикладних навичок рукопашного бою курсантів-правоохоронців МВС України з акцентованим впливом технічного арсеналу бойового розділу боротьби самбо у сполученні із використанням сучасних технічних засобів навчання в системі фізичного виховання, нами не виявлено.

Мета статті – дослідити ефективність застосування сучасних педагогічних технологій, спрямова-

них на вдосконалення військово-прикладних навичок рукопашного бою курсантів Національної академії Національної гвардії України під час вивчення дисципліни «Фізичне виховання та методика фізичної підготовки» (розділ 4. «Рукопашний бій»).

Педагогічний експеримент передбачав використання наступних методів дослідження: аналіз спеціальної науково-методичної літератури (інтернет-джерел), документів та архівних матеріалів; педагогічне спостереження; інструментальні методи дослідження; контрольний метод; експертна оцінка; методи математичної статистики.

Виклад основного матеріалу. З метою визначення ефективності розробленої педагогічної технології, спрямованої на вдосконалення військово-прикладних навичок рукопашного бою курсантів старших курсів (освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр») НАНГУ під час вивчення дисципліни «ФВ та МФП» (розділ 4. «Рукопашний бій»), нами було проведено педагогічний експеримент.

Педагогічний експеримент проводився на навчально-матеріальних базах: Національної академії Національної гвардії України (м. Харків), Харківського національного університету внутрішніх справ, ХОО фізкультурно-спортивного товариства «Динамо» України та центрах бойової підготовки військових частин НГУ в період з 15 серпня 2017 р. по 24 січня 2019 р., у якому взяли участь курсанти факультету логістики та курсанти гуманітарного факультету ($n = 68$, вік досліджуваних 20–25 років).

Варто зазначити, що всі курсанти вищезазначених факультетів дали згоду на участь у педагогічному експерименті. Педагогічний експеримент проводився відповідно до заздалегідь розробленого плану, який крім основного напрямку дослідження також передбачав суворе дотримання етичних норм та вимог заходів попередження травматизму під час практичних занять із дисципліни «ФВ та МФП» (розділ 4. «Рукопашний бій», розділ 8. «Комплексні заняття»), який передбачає відпрацювання навчальних питань із різних розділів фізичної підготовки).

Досліджуваних курсантів було розподілено на експериментальну групу Ег ($n = 30$) та контрольну групу Кг ($n = 38$). На початку педагогічного експерименту досліджувані групи за рівнем розвитку військово-прикладних навичок рукопашного бою достовірно не відрізнялися ($P > 0.05$).

Під час педагогічного експерименту досліджувані курсанти Кг використовували традиційну методику розвитку та вдосконалення військово-прикладних навичок рукопашного бою, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни «ФВ та МФП». Крім цього, додатково проводилися консультації під керівництвом викладачів, закріплених за навчальними групами, які входять до складу контрольної групи з техніки та тактики застосування заходів фізичного впливу. Варто зазначити, що понад 32% досліджуваних курсантів відвідували секції з єдино-

борств, які працюють в НАНГУ та ХНУВС (боротьба самбо, рукопашний бій, універсальний бій, дзюдо).

Відповідно до розпорядку дня, затвердженого начальником НАНГУ з курсантами як Кг, так і Ег, проводилася спортивно-масова робота, яка крім розвитку та вдосконалення основних фізичних якостей (сили, витривалості, швидкості) також передбачала розвиток та вдосконалення військово-прикладних навичок рукопашного бою. Важливим є і той факт, що досліджувані курсанти Ег та Кг додатково проводили тренування техніки застосування заходів фізичного впливу під час практичних інструктажів перед заступанням на службу, а також в умовах бойового чергування.

У свою чергу представники Ег додатково використовували педагогічну технологію (далі – «Технологія»), спрямовану на вдосконалення військово-прикладних навичок рукопашного бою досліджуваними вищезазначеної категорії в процесі вивчення дисципліни «ФВ та МФП». Слід зазначити, що «Технологія» передбачала використання сучасного наукового інструментарію, а саме відеокomp'ютерної системи експрес-аналізу техніки єдиноборств «Katsumoto» (ВКС «Katsumoto») [22, с. 36–42].

Розроблена «Технологія» впроваджувалася впродовж двох етапів (двох навчальних років). На першому етапі (серпень 2017 р. – вересень 2018 р.) курсантами в рамках самостійної роботи вивчалися керівні документи з організації фізичної підготовки в НГУ [3, с. 39–50, 104–112], а також проводився моніторинг науково-методичної літератури з єдиноборств [5, 9, 14, 16, 19], зокрема з боротьби самбо [20, 21]. Крім цього, було проведено вхідний контроль рівня сформованості військово-прикладних навичок рукопашного бою, позаяк досліджувані курсанти були зараховані на 5-й рік навчання відповідних факультетів із різним базовим рівнем.

Відповідно до результатів вхідного контролю, в години самостійної роботи під керівництвом викладачів були проведені навчально-тренувальні заняття з РБ. Навчально-тренувальні заняття з РБ проводилися з метою набуття досліджуваними курсантами необхідного для старшого року навчання рівня сформованості військово-прикладних навичок службово-прикладного РБ, що не суперечить керівним документам з організації фізичної підготовки в НГУ [3]. Слід зауважити, що під час занять періодично (два рази на тиждень протягом першого етапу педагогічного експерименту) використовувалася ВКС «Katsumoto», за допомогою якої безпосередньо після виконання навчально-тренувальних завдань з РБ вносилися індивідуальні корективи у техніку виконання прийомів досліджуваного виду єдиноборства.

Паралельно із систематичним відпрацюванням технічних прийомів боротьби самбо (бойовий розділ), курсантам Ег у години самостійної роботи демонструвалися навчально-методичні фільми, які розкривають основні складові розвитку та вдосконалення військово-прикладних навичок рукопашного бою, а

також навчальні фільми з методики навчання прийомам рукопашного бою. Слід зазначити, що в рамках першого етапу дослідження акцентувалася увага на ефективній методиці проведення навчальних занять із РБ досліджуваними курсантами в рамках удосконалення методичної підготовленості з проведення різних розділів (форм) фізичної підготовки, що передбачено робочою програмою навчальної дисципліни «ФВ та МФП» для курсантів досліджуваних спеціальностей, а також «Інструкцією з організації фізичної підготовки в Національній гвардії України» [3].

Упродовж другого етапу педагогічного експерименту (вересень 2018 р. – січень 2019 р.) під час практичних занять із рукопашного бою та комплексних занять використовувалася ВКС «Katsumoto», а також технічний арсенал бойового розділу боротьби самбо. Навчально-тренувальні заняття із акцентованим використанням техніки боротьби самбо (бойового розділу) будувалися за стандартною для єдиноборства методикою і передбачала проведення підготовчої, основної та заключної частин.

Наприкінці основної частини заняття завжди проводилися навчально-тренувальні сутички за спрощеними правилами бойового розділу боротьби самбо. Крім цього досліджувані курсанти впродовж останніх 10 хв. основної частини заняття виконували комплекс спеціальних фізичних вправ та прийомів за системою кросфіт. Крім цього, щомісячно проводився контроль рівня володіння технікою рукопашного бою відповідно до «Інструкції» [3, с. 70–71].

Наприкінці педагогічного експерименту (24 січня 2019 р.) відповідно до плану роботи випускної підкомісії № 3 Головного управління НГУ було проведено екзамен із фізичного виховання та методики фізичної підготовки з представниками досліджуваних груп (Ег та Кг, $n = 68$), який також передбачав перевірку рівня сформованості військово-прикладних навичок рукопашного бою. Порівнюючи показники (рис. 1) до та після використання запропонованої «Технології», встановлено, що результати, отримані після педагогічного експерименту у досліджуваних групах, суттєво підвищилися у порівнянні із вихідними даними і ці відмінності в основному достовірні (Ег, $P < 0,05$).

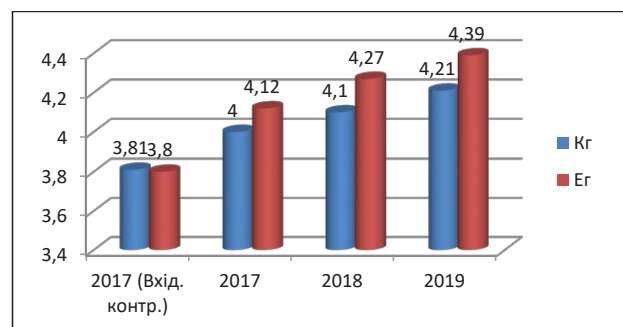

Рис. 1. Динаміка формування військово-прикладних навичок рукопашного бою у досліджуваних курсантів НАНГУ протягом педагогічного експерименту (серпень 2017 р. – січень 2019 р. визначено середній бал із контрольного виконання прийомів РБ, Ег $n = 30$ та Кг $n = 38$)

Крім цього, наприкінці дослідження в Ег встановлено вищий рівень загальної фізичної підготовленості курсантів-випускників (загальна оцінка за експериментальну групу «добре», успішність 100%, якість 97,3%, середній бал 4,4), на відміну від представників Кг (загальна оцінка за контрольну групу «добре», успішність 100%, якість 85,2%, середній бал 4,2).

Висновки і пропозиції. В результаті педагогічного експерименту проведено аналіз стану та науково-теоретичних передумов удосконалення техніки службово-прикладного РБ військовослужбовців ЗСУ, НГУ, СБУ та працівників МВС України (схожих закордонних військових формувань та силових структур із правоохоронними функціями).

Досліджено ефективність існуючої системи розвитку та вдосконалення техніки та тактики службово-прикладного РБ курсантів – правоохоронців МВС України в системі професійної освіти, на основі отриманих результатів розроблена сучасна педагогічна технологія, спрямована на вдосконалення військово-прикладних навичок РБ курсантів НАНГУ під час вивчення дисципліни «ФВ та МФП».

Отримані наприкінці педагогічного експерименту результати рівня сформованості військово-прикладних навичок РБ в ЕГ свідчать про те, що сучасний науковий інструментарій (ВКС "Katsumoto") дозволяє прискорити процес опанування технікою службово-прикладного РБ. У свою чергу елементи техніки та тактики бойового розділу боротьби самбо сприяють ефективному засвоєнню програмного матеріалу відповідно до вимог «Інструкції» [3] та в межах дисципліни «ФВ та МФП».

Результати педагогічного експерименту підтверджують високу ефективність запропонованої «Технології» в системі фізичної підготовки військовослужбовців НГУ у напрямі застосування заходів фізичного впливу. Результати педагогічного експерименту впроваджено у практику фізичної підготовки військовослужбовців НГУ, а також у практику викладання дисциплін, закріплених за кафедрою фізичної підготовки та спорту.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі передбачають розробку сучасної методики вдосконалення техніко-тактичної підготовленості військовослужбовців НГУ з рукопашного бою із урахуванням досвіду ООС (АТО) та відпрацювання методичних рекомендацій (пропозицій) у проект нової «Інструкції з організації фізичної підготовки в НГУ – 2019».

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про Національну поліцію» [Електронний ресурс]: (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 41–41, с. 379). 2015. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/card/580-19>. Назва з екрана. – Дата звернення: 27.08. 2018.
2. Закон України «Про Національну гвардію» [Електронний ресурс]: (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 17, с. 594). 2014. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/876-18>. Назва з екрана. – Дата звернення: 20.06. 2018.
3. Інструкція з організації фізичної підготовки в Національній гвардії України [Текст]: інстр. / С.В. Лещеня, Орленко І.П., Мелешко А.О., Забродський С.С. Під заг. ред. засл. працівника фізичн. культури і спорту України О.Н. Мальцева. Київ : ГУ НГУ, 2014. 140 с.
4. Хацаюк О.В. Удосконалення спеціальної фізичної підготовленості військовослужбовців внутрішніх військ МВС України у системі бойової підготовки [Текст] / О.В. Хацаюк // Збірник наукових праць Академії внутрішніх військ МВС України. Харків : Акад. ВВ МВС України, 2013. Вип.1. С.66–72.
5. Застосування заходів фізичного впливу для затримання правопорушника, озброєного холодною зброєю: метод. рек. / [уклад.: Моргунов О.А., Ярещенко О.А.]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фізичної підготовки ф-ту № 2. Харків : ХНУВС, 2017. 28 с.
6. Антоненко С.А. Основи методики вдосконалення прийомів рукопашного бою в умовах навчання у закладах державної податкової служби // Слобожанський науково-спортивний вісник. Харків : ХДАФК, 2002. № 5. С.26–27.
7. Напрями розвитку військово-прикладних навичок застосування засобів індивідуального захисту та активної оборони курсантами-правоохоронцями [Текст] / О.В. Хацаюк, О.А. Моргунов, О.А. Ярещенко // Честь і закон. 2017. № 63. С. 49–56.
8. Вареньга Ю.В. Удосконалення фізичної підготовки працівників МВС України на етапі професійного становлення: дис. канд. наук з фіз. вих. і спорту: 24.00.02 / Ю.В. Вареньга. Львів, 2015. 262 с.
9. Удосконалення техніки рукопашного бою правоохоронців МВС України із використанням сучасних технічних засобів навчання. Звіт про НДР. / Модель-РБ; кер. Каратаєва Д.О., вик. Хацаюк О.В. (0108U007536). Харків : АВВ МВСУ, 2008. 148 с.
10. Зарокко І.П. Спеціальна фізична підготовка: Організаційно-методичні вказівки викладання курсу. Київ : РВВ КІВС 2001. 33 с.
11. Загальна фізична підготовка працівників Національної поліції України: метод. рек. / [уклад.: Моргунов О.А., Соколов О.А., Калюжний М.Г., Лозовий Є.А.]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Ф-т № 2, Каф. спец. фіз. підготовки; за заг. ред. В.В. Сокурєнка. Харків : ХНУВС, 2017. 124 с.

12. Хацаюк О.В. Організація фізичної підготовки у навчальних закладах НГУ: навч. посібн. / О.А. Гаркавий, А.В. Стаднік, К.В. Ананченко. Харків : НАНГУ, 2018. 260 с.
13. Артем'єв В.О., Ярещенко О.А., Сергієнко В.В. Спеціальна фізична підготовка працівників ОВС України : Підручник. Харків : Харків юридичний, 2011. 256 с.
14. Гаськов А.В. Теория и методика спортивной тренировки в единоборствах : Учеб. пособие для студентов сред. спец. и высш. проф. учеб. заведений / Гаськов А.В.; БГУ. Улан-Удэ, 2000. 271 с.
15. Иванов-Катанский С.А. Рукопашный бой: Теория и практика / Иванов-Катанский Сергей Анатольевич, Касьянов Тадеуш Рафаилович. Москва : Гранд - Фаир, 2003. 551 с.
16. Алиханов И.И. Частные методики обучения сложным приемам / Спортивная борьба. Москва : Ф и С, 1979. 76 с.
17. Лапутин А.Н., Чочарай Э.Ю., Таропин Г.И. Устройство для программирования опорных реакций при обучении и совершенствовании техники отталкивания при проведении атакующих действий в вольной борьбе // Передовой технический опыт и рационализация в физической культуре и спорте: Сборник научных трудов. Москва : Физкультура и спорт, 1982. Вып. 1. С.31–32.
18. Лялько В.В. Тренажеры в боевых искусствах. Практическое пособие. Мн. : «Харвест» , 1998. 376 с.
19. Пархомович Г.П. Основы классического дзюдо. Учебно-методическое пособие для тренеров и спортсменов. Пермь : «Урал-Пресс ЛТД», 1993. 398 с.
20. Рудман Д.Л. Самбо. Учебно-методическое пособие для тренеров и спортсменов. Москва : «Тера спорт», 2000. 385 с.
21. Харлампиев А.А. Борьба самбо. 7-е изд. Учебное пособие для коллективов физкультуры. Москва : «Физкультура и спорт», 1965. 389 с.
22. Бизин В.П. Технические средства обучения двигательным действиям. Учет специфики видов спорта, возрастных и индивидуальных особенностей атлетов : монография / В.П. Бизин, Д.О. Миргород, А.В. Хацаюк. Germany : LAP LAMBERT Academic Publishing, 2014. С. 36–42.

Maksumchuk B., Garkavuy O., Olenchenko V., Khatsauik O. Improvement of military-applied skills of hand-to-hand fighting of law enforcement cadets of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine on the basis of modern pedagogical technologies using

The article deals with the problem of finding new pedagogical technologies aimed for improving the military-applied skills of the manual and applied hand-to-hand combat by cadets of the National Academy of the National Guard of Ukraine during the course "Physical education and methods of physical training" (section 4. "Hand-to-hand combat"). In the process of pedagogical experiment the following research methods were used: analysis of special scientific-methodical literature (Internet sources), documents and archival materials; pedagogical observation; instrumental research methods; control method; expert examination; methods of mathematical statistics. The pedagogical experiment was conducted at the educational and material bases: National Academy of the National Guard of Ukraine (Kharkiv), Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv regional organization of sports and sports society "Dynamo" of Ukraine and centers of combat training of military units of NGU from August 15, 2017 to January 24, 2019, attended by the students of the faculty of logistics and students of the humanities faculty (n = 68, age of the studied 20–25 years, NANGU). The studied cadets were divided into the experimental group Eg (n = 30) and the control group Cg (n = 38). At the beginning of the pedagogical experiment, the data of the groups studied according to the level of development of military-applied skills of hand-to-hand combat did not differ significantly (P > 0.05).

During the pedagogical experiment, the following research methods were used: analysis of special scientific-methodical literature, documents and archival materials; pedagogical observation; instrumental research methods; control method; expert evaluation; methods of mathematical statistics.

The final results of the pedagogical experiment indicate that our pedagogical technology, which involves using of modern scientific instruments (VKS "Katsumoto") with an accentuated influence of the technical arsenal of combat sambo, as well as specialized scientific and methodical literature (educational-methodical films) on martial arts, allows to develop and improve the military-applied skills of the use of measures of physical influence (hand-to-hand combat techniques) by cadets of the experimental group. In accordance with the results obtained during the pedagogical experiment it was determined that the technical readiness of hand-to-hand combat in the studied groups significantly increased compared to the baseline data, and these differences are mostly reliable (Eg, P < 0.05). In addition, at the end of the study, a higher level of general physical fitness of graduate students was found at the end of the study (overall score for the experimental group "good", success rate 100%, quality 97.3%, average score 4.4), unlike the representatives of Kg (total score for control group "good", success rate 100%, quality 85.2%, average score 4.2).

Key words: hand-to-hand combat, measures of physical influence, servicemen, law enforcement, pedagogical technologies, scientific instruments, military-applied skills.